

**1. Методологија за статистичку примјену
Класификације дјелатности Босне и
Херцеговине 2010**

КД БиХ 2010

1. 1. Класификација дјелатности БиХ

Увод

1. Класификација дјелатности Босне и Херцеговине - КД БиХ израђена је на основу Статистичке класификације економских дјелатности у ЕУ - NACE Rev.1.1 (*Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev.1.1*) и упоредива је са Међународном стандардном индустријском класификацијом свих економских дјелатности Уједињених нација, ISIC Rev.3 (*United Nation's International Standard Industrial Classification of all Economic Activities- ISIC Rev.3*).
2. Током времена догодиле су се значајне промјене у структури и организацији економије, као и у развоју нових технологија, што је резултовало стварањем нових дјелатности и нових производа. Усљед тога било је неопходно да се изврши свеобухватна ревизија NACE Rev.1.1 класификације, односно, ISIC Rev.3 класификације економских дјелатности као и свих других класификација које се на њима заснивају.
3. Резултат велике ревизије, која се у ЕУ одвијала између 2000. и 2007. године и која је позната под називом „Операција 2007“ је израда нове верзије Статистичке класификације економских дјелатности у ЕУ - NACE Rev. 2 (*Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev.2*). NACE Rev. 2 је директно повезана на нову Међународну стандардну индустријску класификацију свих економских дјелатности Уједињених нација, ISIC Rev.4 (*United Nation's International Standard Industrial Classification of all Economic Activities- ISIC Rev.4*).
4. EU NACE Rev. 2 класификација је ступила на снагу 19. јануара 2007.године, а њена примјена у свим земљама чланицама ЕУ почела је 1. јануара 2008.
5. С обзиром да је Класификација дјелатности Босне и Херцеговине - КД БиХ у својој основи преузети европски стандард, свака нова ревизија класификације економских дјелатности у ЕУ повлачи за собом и промјене БиХ класификације дјелатности да би се обезбједио континуитет упоредивости БиХ података на европском и свјетском нивоу.
6. У вези с наведеним, статистичке институције у БиХ су покренуле и извршиле активности на усклађивању Класификације дјелатности Босне и Херцеговине - КД БиХ са ЕУ NACE Rev.2 класификацијом. Радна група састављена од представника све три статистичке институције у БиХ, израдила је нову верзију статистичке класификације економских дјелатности БиХ под називом Класификација дјелатности Босне и Херцеговине 2010 - КД БиХ 2010 (у даљем тексту КД БиХ 2010).
7. Да би се обезбједила исправна статистичка примјена КД БиХ 2010 (у статистичком пословном регистру, као и за спровођење и обраду статистичких истраживања и сл.) Радна група је припремила и Методологију за статистичку примјену Класификације дјелатности Босне и Херцеговине 2010 – КД БиХ 2010, на нивоу БиХ, Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко Дистрикта. Методологија је потпуно усклађена са смјерницама, препорукама и дефиницијама које су објављене уз NACE Rev.2 и ISIC Rev.4.

Основне карактеристике КД БиХ 2010 и њена примјена

8. КД БиХ 2010 је класификација свих дјелатности у Босни и Херцеговини, а користи се за прикупљање, уписивање, обраду, објаву и дисеминацију статистичких података. КД БиХ 2010, користи се и за разврставање пословних субјеката (правних и физичких лица) према економским дјелатностима које обављају као и за вођење статистичког пословног регистра и других пословних (административних) регистра.
9. КД БиХ 2010 израђена је на основу Статистичке класификације економских дјелатности у ЕУ, NACE Rev. 2 (*Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev.2*) чија су прва два нивоа (подручја и области) идентична с подручјима и областима нове верзије Међународне стандардне индустријске класификације свих економских дјелатности Уједињених нација - ISIC Rev. 4 (*United Nation's International Standard Industrial Classification of all Economic Activities- ISIC Rev.4*).
10. Примјеном КД БиХ 2010, која садржајно и структурно одговара класификацији NACE Rev. 2, обезбјеђује се и квалитетна међународна упоредивост статистичких података за БиХ са другим земљама изван ЕУ. Урађена на основу NACE Rev. 2, КД БиХ 2010 је на прва два нивоа упоредива и са ISIC Rev. 4.
11. У складу са Законом о класификацији дјелатности, КД БиХ 2010 је обавезан стандард који се употребљава при евидентирању, прикупљању, обради, анализирању, публикавању и исказивању података по дјелатностима значајним за праћење стања и кретања на економском, демографском и социјалном подручју у Босни и Херцеговини, као и на нивоу Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта.
12. КД БиХ 2010 је обавезујући стандард и за међународну размјену статистичких података за БиХ. У примјени КД БиХ 2010 неопходно је обезбједити разликовање њене примјене за статистичке сврхе од примјене за фискалне и остале нестатистичке сврхе.
13. Класификација дјелатности КД БиХ 2010, њена примјена и ступање на снагу, прописују се Одлуком о класификацији дјелатности која се објављује у Службеном гласнику Босне и Херцеговине.

Обухват КД БиХ 2010 и ограничења

14. КД БиХ 2010 не прави разлике између пословних јединица у погледу њиховог облика власништва, врсте правне организације или начина пословања, због тог што ти критерији нису повезани са карактеристикама дјелатности као такве. Јединице које обављају исту врсту економске дјелатности припадају истој категорији класификације, независно о томе да ли се ради о дионичарским друштвима (или њиховом дијеловима), самосталним предузетницима или државним институцијама, те да ли је матично предузеће домаћа или инострана јединица и да ли се јединица састоји од само једног или више погона.
15. Прерађивачке дјелатности су класификацијом описане независно о томе да ли се посао обавља електричним или ручним машинама и да ли се одвија у фабрици или домаћинству. Модерна израда насупрот традиционалној не представља критериј за КД БиХ 2010.

16. КД БиХ 2010 не разликује формалну од неформалне или легалну од илегалне производње. Разврставања према облику власништва, врсти организације или начину пословања обављају се независно од разврставања према дјелатности. Међутим, статистичко укрштање ових обиљежја са економским дјелатностима обезбједиће корисне додатне информације.
17. Уопште, КД БиХ 2010 не разликује тржишне од нетржишних дјелатности, као што је то дефинисано у SNA/ESA, мада је та разлика важна са аспекта израде статистике националних рачуна. Разликовање економских дјелатности према овим критеријима корисно је у сваком случају гдје се подаци прикупљају за дјелатности које се обављају на обје основе, тржишној и нетржишној. Унакрсним разврставањем овај би се критериј требао повезати с категоријима класификације економских дјелатности. Нетржишне услуге у складу са КД БиХ 2010 пружају само државне организације или непрофитне институције које служе домаћинствима, већином у подручју образовања, здравства, социјалног рада итд.
18. КД БиХ 2010 обухвата и неке дјелатности домаћинства која производе одређена добра и обављају одређене врсте услуга за сопствену употребу. Међутим, ово се односи само на један дио економских активности домаћинства, док су остале економске активности домаћинства (које је могуће јасно одредити) разврстане у другим подручјима класификације.

Структура и шифарски систем у КД БиХ 2010

19. КД БиХ 2010 састоји се од четири хијерархијска нивоа представљена на сљедећи начин:
- први ниво - подручје (section), представљено једнословном абецедном шифром,
 - други ниво - област (division), представљана је двоцифреном бројчаном шифром,
 - трећи ниво - грана (group), представљана је троцифреном бројчаном шифром,
 - черврти ниво - разред (class), представљено је четвороцифреном бројчаном шифром.

КД БиХ 2010 као и NACE Rev.2, има 21 подручје, 88 области, 272 гране и 615 разреда.

20. Најнижи ниво КД БиХ 2010 је ниво разреда, што је битна разлика у односу на КД БиХ. Наиме, најнижи ниво КД БиХ био је ниво подразреда (петероцифрена бројчана ознака) која је представљала додатни ниво уведен ради задовољавања специфичних БиХ потреба за приказивањем податка на детаљнијем нивоу. С обзиром да је КД БиХ 2010 у основи много детаљнија и да на нивоу разреда има 615 категорија (КД БиХ је имала 514 разреда и 625 подразреда), БиХ статистичке институције, уз консултацију с осталим институцијама које су учествовале у припреми класификације, усагласиле су се да најнижи ниво КД БиХ 2010 буде ниво разреда, као и у NACE Rev.2. То значи, у КД БиХ 2010 нема додатног разрађивања на петој цифри, те је њена структура идентична структури NACE Rev. 2.
21. Поред тога, КД БиХ 2010 у односу на КД БиХ, у својој структури више нема међунивое „потподручје“. Разлог за то је што тај хијерархијски међуниво, који је служио за потребе националних рачуна више не постоји ни у NACE Rev. 2. За потребе националних рачуна

сада су израђене двије специфичне агрегационе структуре које не чине саставни дио NACE Rev. 2, али се изводе из ње.

22. Табела представља упоредни приказ хијерархијских нивоа КД БиХ 2010 у односу на КД БиХ (2006):

Назив нивоа	Врста ознаке	КД БиХ 2010		КД БиХ (2006)		Разлика
		Ознака	Број категорија	Ознака	Број категорија	
Подручје	једнословне	А - У	21	А - Q	17	+ 4
Потподручје (међуниво)	двословне	-	-	АА - QА	31	-
Област	двоцифрена	01 - 99	88	01 - 99	62	+ 26
Грана	троцифрена	01.1 - 99.0	272	01.1 - 99.0	224	+ 48
Разред	четвороцифрена	01.11 - 99.00	615	01.11 - 99.00	514	+ 101
Подразред	петероцифрена	-	-	01.11.0 - 99.00.0	625	-

Ознака за ниво подручја није укључена у шифре КД БиХ 2010 које представљају област, грану и разред одређене дјелатности. На примјер, дјелатност „Производња лепеила“ је представљена шифром 20.52, при чему је 20 шифра области, 20.5 шифра гране и 20.52 шифра разреда; подручје „С“ којем ове шифре припадају не појављује се у самој шифри.

23. Шифре области додјељене су редом односно растућим бројчаним током. Међутим, стављене су одређене »празнине« како би се омогућило увођење додатних области без потребе за комплетном промјеном шифарског система класификације. То се најчешће односи на она подручја класификације у којима ће се највјероватније брзо указати потреба за додатним областима. Из тог разлога су сљедеће шифре области у КД БиХ 2010 остале неискориштене: 04, 34, 40, 44, 48, 54, 57, 67, 76, 83 и 89.

24. У случајевима гдје одређени ниво класификације није даље разрађен користи се цифра „0“ на оном мјесту у шифри која представља сљедећи детаљнији ниво. На примјер, шифра разреда „Ветеринарске дјелатности“ је 75.00, зато што област „Ветеринарске дјелатности“ (шифра 75) није подијељена ни у гране ни у разреде. Шифра разреда „Производња пива“ је 11.05 јер област „Производња пића“ (шифра 11) није подијељена у више грана али је грана „Производња пића“ (шифра 11.0) подијељена у више разреда.

25. Кад год је то било могуће, гране или разреде који укључују »остало« и/или »д.н.« (на другом мјесту неспоменуто) су означени цифром „9“ (на примјер грана 08.9 „Вађење руда и камена, д. н.“ и разред 08.99 „Вађење осталих руда и камена, д.н.“).

26. У табели је представљена основна структура и број категорија КД БиХ 2010, по подручјима:

Ознаке и називи подручја КД БиХ 2010		Број хијерархијских нивоа у КД БиХ 2010		
		области	гране	разреди
УКУПНО (А - У)		88	272	615
А	Пољопривреда, шумарство и риболов	3	13	39
В	Вађење руда и камена	5	10	15
С	Прерађивачка индустрија	24	95	230
Д	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	1	3	8
Е	Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	4	6	9
Ф	Грађевинарство	3	9	22
Г	Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	3	21	91
Н	Саобраћај и складиштење	5	15	23
И	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	2	7	8
Ј	Информације и комуникације	6	13	26
К	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	3	10	18
Л	Пословање некретнинама	1	3	4
М	Стручне, научне и техничке дјелатности	7	15	19
Н	Административне и помоћне услужне дјелатности	6	19	33
О	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	1	3	9
Р	Образовање	1	6	11
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	3	9	12
Р	Умјетност, забава и рекреација	4	5	15
С	Остале услужне дјелатности	3	6	19
Т	Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу	2	3	3
У	Дјелатности екстериторијалних организација и органа	1	1	1

1.2. Критерији коришћени за израду КД БиХ 2010

27. Критерији који се користе за дефинисање и одређивање категорија на било којем нивоу класификације зависе од више фактора, као што су потенцијална употреба класификације и расположивост података. Ови критерији се примјењују различито на различитим нивоима класификације: критериј за детаљне нивое агрегације узима у обзир сличности са стварним производним процесом, док је на вишим нивоима агрегације класификације тај критериј прилично неважан.

Критерији за разраде

28. Критерији који се тичу начина на који су дјелатности комбиноване у (и распоређене између) производне јединице заузимају централно мјесто у дефиницији разреда (најдетаљније категорије) КД БиХ 2010. Они су намијењени да обезбиједе да разреди класификације буду релевантни код разврставања статистичких јединица, као и да јединице које припадају поједином разреду буду сличне с обзиром на дјелатности које обављају, колико је то изводљиво.

29. КД БиХ 2010 уопште придаје више значаја производном процесу у дефинисању појединачних разреда, него нпр., карактеристикама произведених добара и услуга или њиховој намјени. То значи да су дјелатности груписане заједно кад дијеле заједнички процес производње добара или услуга, употребљавајући сличне технологије.

30. Разреди КД БиХ 2010 су дефинисани тако да, кад год је то могуће, задовоље два сљедећа услова:

- а. Производња одређених категорија добара или услуга које обиљежавају дати разред одговара оутпуту јединица разврстаних у тај разред;
- б. Разред обухвата јединице које производе највећи дио добара или услуга које га обиљежавају.

31. Друго значајно разматрање при дефинисању разреда у КД БиХ 2010 је релативна важност дјелатности која се укључује. У принципу, посебни разреди су обезбјеђени за дјелатности које преовладавају у већини земаља чланица ЕУ, односно, које су од посебног значаја у свјетској економији.

Критерији за гране и области

32. За разлику од нивоа разреда, производни процес и технологија која се користи у производним дјелатностима мање су важни као критерији за њихово груписање на вишим нивоима агрегације класификације. На највишем нивоу класификације (подручја), општа обиљежја произведених роба и услуга, као и потенцијално коришћење статистичких података, на примјер у статистици националних рачуна, постају важни фактори.

33. Главни критерији који се примјењују код одређивања грана и области у КД БиХ 2010 односе се на сљедеће карактеристике дјелатности производних јединица:

- карактер произведених добара и услуга,

- намјену добара и услуга,
 - инпуте,
 - процесе и технологију производње.
34. Када се ради о карактеристикама произведених добара и услуга, узима се у обзир физички састав и степен обраде предмета, као и потребе којима произведена добра и услуге служе. Разликовање категорија КД БиХ 2010 у смислу природе произведених добара и услуга обезбјеђују основу за груписање производних јединица према њиховим сличностима у (и везама између) утрошеним сировинама и изворима потражње и њиховим тржиштима.
35. Важност која се додијељује напријед описаним критеријима варира од једне до друге категорије. У већини случајева (нпр. производња хране, индустрија текстила, одјеће и коже, производња машина и опреме као и услужне дјелатности), четири специфична критеријума су повезана тако да се не појављује проблем додјеливања важности критерија. У случају полупроизвода, често се највећа важност даје физичком саставу, као и степену обраде производа. У случају производа са сложеним производним процесом приоритет се најчешће даје крајњој намјени, технологији и организацији производње, а не физичком саставу добра.

1.3 Дефиниције главне, споредне и помоћне дјелатности

36. Јединица може обављати једну или више економских дјелатности које су описане у једној или више категорија КД БиХ 2010.
37. Економска дјелатност се одвија када се комбинују средства као што су капитална добра, радна снага, производне технике или полупроизводи у сврху производње добара или услуга. Самим тим је економска дјелатност одређена инпутом средстава, производним процесом и оутпутом производа (добра или услуга).
38. Дјелатност се може састојати од једног једноставног процеса (нпр. ткање), али исто тако може да покрива цијели низ потпроцеса, од којих се сваки налази у различитим категоријама класификације (нпр. производња аутомобила састоји од специфичних дјелатности као што су ливање, ковање, варење, монтажа, бојење, итд.). Ако је производни процес организован као интегрисани низ основних дјелатности у оквиру исте статистичке јединице, цијела комбинација се сматра као једна дјелатност.
39. **Главна дјелатност** статистичке јединице је дјелатност која највише доприноси укупној додатој вриједности јединице. Главна дјелатност се одређује top-down методом и не мора неопходно имати 50% или већи удио укупне додате вриједности јединице.
40. **Споредна дјелатност** је било која друга дјелатност јединице, чији се оутпути (добра или услуге) испоручују трећој страни. Додата вриједност споредне дјелатности мора бити мања него она главне дјелатности.
41. Потребно је направити разлику између главне и споредних дјелатности, с једне, и помоћних дјелатности, с друге стране. Главна и споредне дјелатности се углавном обављају уз помоћ бројних помоћних дјелатности као што су рачуноводство, превоз, складиштење, набавка, маркетинг продаје, поправка и одржавање, итд.

42. **Помоћне дјелатности** су оне које постоје искључиво да би пружале подршку главној или споредним економским дјелатностима јединице, тако што обезбјеђују добра или услуге само за потребе те јединице.

Дјелатност се сматра помоћном ако задовољава све сљедеће услове:

- а. служи само за јединицу или јединице којима припада;
- б. инпути учествују у трошковима јединице;
- в. оутпути (обично услуге, ријетко добра) нису дио коначног производа јединице и не стварају бруто инвестиције у фиксни капитал;
- г. упоредива дјелатност у сличном обиму обавља се у сличним производним јединицама.

Примјер дјелатности које се не сматрају помоћним дјелатностима:

- а. производња добара и услуга који су дио инвестиција; нпр. грађевински радови за сопствене потребе који би били разврстани у грађевинарство ако су подаци доступни и израда софтвера;
- б. производња оутпута чији се значајан дио продаје на тржишту, чак и ако се један дио потроши везано за главну дјелатност;
- в. производња добара или услуга која касније постају саставни дио оутпута главне или споредне дјелатности (нпр. производња кутија за паковање производа у погону истог предузећа);
- г. производња енергије (интегрисаних електрана или топлана) чак и када се укупна производња употреби за главну или споредну дјелатност матичне јединице;
- д. куповина добара за препродају у неизмијењеном стању;
- ђ. истраживање и развој, с обзиром да ове дјелатности не обезбјеђују услуге које се користе у текућој производњи.

У свим наведеним случајевима, уколико постоје доступни подаци, потребно је препознати и разликовати тзв. јединице према врсти дјелатности, те их разврстати према дјелатностима које стварно обављају.

1.4. Статистичке јединице

Врсте статистичких јединица

43. Да би се створила потпуна слика економије, потребан је широк обим статистичких информација. Организациони ниво јединице на којој је могуће прикупити податке варира зависно од врсте податка. На примјер, подаци о профиту неког предузећа могу бити расположиви само за ниво комплетног предузећа и приписати се само једној централној локацији, а да се односе на неколико различитих локација на којима се обавља дјелатност предузећа, док подаци о продаји производа могу бити расположиви за сваку посебну локацију. Усљед тога, да би се на задовољавајући начин могли посматрати и анализирати статистички подаци, неопходно је дефинисати систем статистичких јединица. Статистичке јединице чине саставне дијелове референтне популације за коју се могу прикупити подаци и разврстати према класификацији економске дјелатности.

44. Различите врсте статистичких јединица користе се за различите потребе, али је свака јединица посебан ентитет, који се дефинише на такав начин да се може препознати и одредити као и избјећи замјена са било којом другом врстом јединице. То може бити препознатљива правна или физичка јединица или, као у случају јединица хомогене производње, статистичка конструкција.
45. Сљедеће врсте статистичких јединица су описане у Уредби Савјета о статистичким јединицама (*Council Regulation on statistical units*):
- а. група предузећа (*the enterprise group*);
 - б. предузеће (*the enterprise*);
 - в. јединица према врсти дјелатности (*the kind-of-activity unit*);
 - г. локална јединица (*local unit*);
 - д. локална јединица према врсти дјелатности (*the local kind-of-activity unit*);
 - ђ. институционална јединица (*the institutional unit*);
 - е. јединица хомогене производње (*the unit of homogeneous production*);
 - ж. локална јединица хомогене производње (*the local unit of homogeneous production*).

Дефиниције и објашњења појединих врста статистичких јединица

Група предузећа (*Enterprise group*)

46. Група предузећа је удружење више предузећа која су повезана правним и/или финансијским везама. Група предузећа може имати више од једног центра одлучивања, посебно за политику производње, продаје и профита. Група предузећа може да централизује одређене аспекте финансијског управљања и опорезивања. Она чини економски ентитет који је овлаштен за одлучивање, посебно у односу на јединице које је сачињавају.

Објашњење:

За одређена посматрања и анализе понекад је потребно проучити везе између одређених предузећа и груписати она која имају међусобне чврсте везе. Сматра се да постоји група кад 20% капитала или гласова има или контролише друго предузеће. Узимају се у обзир одредбе о овлаштењима за именовање директора, а уз финансијски надзор утврђује се и гдје се контрола стварно налази.

Ова дефиниција није погодна за статистичку анализу јер рачуноводствено повезане групе не конституишу међусобно искључиве додатне групе предузећа. Статистичка јединица позната као група предузећа (заснована на концепту рачуноводствено повезане групе) треба се дефинисати примјеном сљедећих допунских критерија:

- потребно је размотрити рачуноводствене групе на највишем консолидационом нивоу (управљач групе),
- треба укључити оне јединице чије су финансије потпуно интегрисане у консолидационо друштво,
- треба додати јединице с већинском контролом чији рачуни нису укључени у свеобухватну консолидацију примјеном једног од критерија разлике у врсти дјелатности или величини јединице,
- не узимају се у обзир привремене везе краће од годину дана.

Група предузећа је скуп предузећа које надзире управљач групе (*group head*). Управљач групе је надређена правна јединица коју посредно или непосредно не надзире ниједна друга правна јединица. Подружна предузећа (*subsidiary enterprise*) надређеног предузећа (*parent enterprise*) његове су подружнице (*subsidiaries*). Међутим, постоје неки облици задружних или заједничких удружења у којима је надређено предузеће у власништву јединица групе.

Групе предузећа често су повезане различитим односима као што су власништво, контролисање различитих интереса и управљање. Те су јединице често повезане с јединицама из исте породице с неколико различитих генерација. Јединица група предузећа често одговара конгломерату повезаном сложеним односима и често обавља широк распон дјелатности. Потгрупе се могу идентификовати унутар групе предузећа. Корисно је препознати све везе између управљача групе и подређених предузећа преко мреже подружница и потподружница (*sub-subsidiaries*), што омогућава приказ организованости комплетне групе.

Што се тиче различитих рачуноводствених упутстава треба разликовати међу основним јединицама групе нефинансијских предузећа од јединица које се разврставају као финансијске институције. У другом случају, треба разликовати јединице које су кредитне институције и оне које су осигуравајућа друштва. Неке групе предузећа размјештене су по цијелом свијету, а треба их анализирати с националног и с међународног аспекта (на примјер „Coca Cola“).

Статистичка јединица „група предузећа“ посебно је корисна за финансијске анализе и проучавање стратегије предузећа, али оне су превише несталне по својој природи да би се прихватиле као централне јединице за посматрање и анализу.

Предузеће (*Enterprise*)

47. Предузеће је најмања комбинација правних јединица која чини организациону јединицу за производњу добара или услуга. Има одређен степен аутономије при одлучивању, посебно при распоређивању сопствених ресурса. Предузеће обавља једну или више дјелатности на једној или више локација. Предузеће може бити само једна правна јединица.

Објашњење:

Овако дефинисано предузеће економски је ентитет који, под одређеним околностима, одговара групи од неколико правних јединица. У ствари, неке правне јединице обављају дјелатности искључиво за друге правне јединице. Њихово се постојање може објаснити само административним разлозима (нпр. због обрачуна пореза) и немају никакву економску важност. Овој категорији исто тако припада и велик број правних јединица без иједног запосленог. У многим случајевима дјелатности таквих правних јединица сматрају се помоћним дјелатностима за надређену правну јединицу за коју обављају послове, а којој морају бити припојене да би формирале предузеће које се користи за економску анализу.

Јединица према врсти дјелатности (*Kind-of-activity unit- KAU*)

48. Јединицу према врсти дјелатности чине дијелови предузећа који доприносе извођењу дјелатности на нивоу разреда (четвороцифрена бројчана ознака) КД БиХ 2010. Она одговара једној операционој потподјели предузећа. Систем информација у предузећу морао би обезбиједити за сваку јединицу према врсти дјелатности сљедеће податке: вриједност производње, вриједност међуфазне потрошње, трошкове радне снаге, оперативне вишкове и бруто инвестиције у фиксни капитал (*gross fixed capital formation*).

Објашњење:

Јединица према врсти дјелатности одређена је за јединицу посматрања како би се побољшала хомогеност резултата статистичких истраживања према дјелатности и међународна упоредивост тих резултата, док се на нивоу предузећа могу посматрати различите врсте хоризонталне и вертикалне интеграције на националном и међународном нивоу. Ентитети који обављају само помоћне дјелатности за предузеће којем припадају не могу се сматрати самосталном јединицом према врсти дјелатности.

Јединица према врсти дјелатности, унутар појединог наслова КД БиХ 2010, може произвести производе ван хомогене групе на рачун с њима повезаних споредних дјелатности које не могу да се издвојено обрађују због нерасположивости рачуноводствених података. Усљед тога јединица према врсти дјелатности разврстана на основу главне дјелатности не мора да производи потпун оутпут хомогених група специфичних производа јер се исти производи могу произвести у споредним дјелатностима јединице према врсти дјелатности која припада неком другом наслову у КД БиХ 2010.

Интерно рачуноводство предузећа често се развија према сродном критерију који је сличан концепту дјелатности. Оно омогућава расположивост података на нивоу јединице према врсти дјелатности. Сви трошкови помоћних дјелатности предузећа морају да се расподијеле на главне и споредне дјелатности као и јединице према врсти дјелатности које се посматрају у оквиру предузећа.

Локална јединица (*Local unit*)

49. Локална јединица је предузеће или дио предузећа (нпр. радионица, фабрика, складиште, канцеларија, рудник) смјештено на географски одређеној локацији. На свакој од тих локација обавља се нека економска дјелатност у којој је запослено једно или више лица (некад и само дио раднога времена) за једно те исто предузеће.

Објашњење:

Ако неко лице ради на једној или више локација (одржавање или надзор) или код куће, локална јединица је локација са које се дају упутства или са које се организује рад. С тим у вези мора бити могуће да се одреди број запослених за сваку локалну јединицу. Међутим, све правне јединице које чине правну основу предузећа или једног његовог дијела морају да имају локалну јединицу која је регистрована канцеларија, чак и ако тамо нема ниједног запосленог. Осим тога, локална јединица може да обавља само помоћне дјелатности.

Географски идентификована локација мора бити стриктно описана: двије јединице које припадају истом предузећу на различитим локацијама (чак и унутар најмање административне јединице), сматрају се дјелима локалним јединицама. Једна локална

јединица може да се протеже кроз неколико сусједних административних подручја, а у том случају, према конвенцији, поштанска адреса је одлучујућа. Границе јединице одређују се границама локације, што значи нпр. да аутопут који иде кроз локалну јединицу не нарушава границе локалне јединице. Критериј за запослена лица у локалној јединици исто тако се узима у обзир.

Локална јединица према врсти дјелатности (*Local kind-of-activity unit- local KAU*)

50. Локална јединица према врсти дјелатности дио је јединице који према врсти дјелатности одговара локалној јединици.

Објашњење:

Свака јединица по врсти дјелатности мора да има најмање једну локалну јединицу по врсти дјелатности. Међутим, јединица по врсти дјелатности може да се формира од дијелова једне или више локалних јединица. С друге стране, локална јединица може у одређеним околностима да обавља само одређени број помоћних дјелатности. У том случају треба додатно да се разврстају локалне јединице. Осим тога, свако предузеће мора да има најмање једну локалну јединицу по врсти дјелатности.

Институционална јединица (*Institutional unit*)

51. Институционална јединица је основни центар за одлучивање који карактерише једнообразност понашања и самосталност при одлучивању у обављању њене главне функције. Јединица је институционална ако је самостална у одлучивању у односу на своју главну функцију и ако је надлежна за комплетно рачуноводство.

Јединица је самостална у одлучивању о главној функцији ако је одговорна за одлуке и дјелатности које обавља.

Јединица је надлежна за комплетно рачуноводство кад води рачуноводство за све државне и финансијске трансакције које се обављају у рачуноводственом периоду као и билансе активе и пасиве.

Објашњење:

У сектору корпоративних предузећа, предузеће одговара институционалној јединици која се користи у саставу националних рачуна. Сличне институционалне јединице исто тако постоје у општој управи и сектору приватних непрофитних институција. Институционалне јединице у сектору домаћинства обухватају све дјелатности у домаћинствима, док је појам »предузеће« резервисан искључиво за њихове производне дјелатности.

Примјена ових правила даје сљедећа рјешења за ентитете који немају обје карактеристике институционалне јединице:

- (а) Домаћинства увијек имају самосталност одлучивања и према томе су институционалне јединице, чак и ако не воде комплетно рачуноводство.
- (б) Предузећа која не воде комплетно рачуноводство припајају се институционалним јединицама у чије је рачуноводство укључено и њихово.
- (в) Ентитети који при вођењу рачуноводства немају самосталност у одлучивању у обављању своје главне функције припајају се јединицама које их надзиру.

- (г) Ентитети који задовољавају дефиницију институционалне јединице сматрају се таквима чак и ако не објављују своје финансијске извјештаје.
- (д) Ентитети који чине дио групе предузећа и воде комплетно рачуноводство сматрају се институционалним јединицама, чак и ако су дио своје самосталности у одлучивању уступили у пракси (ако не и правно) централном органу (холдинг друштву) одговорном за опште управљање групом.

Холдинг друштво само за себе сматра се институционалном јединицом, за разлику од јединица којима управља.

Сљедеће јединице сматрају се институционалним јединицама:

- јединице које воде комплетно рачуноводство и самосталне су у одлучивању:
 - (а) Приватна и јавна друштва (*private and public companies*), јавне корпорације (*public corporations*),
 - (б) Задруге (*cooperatives*) и партнерства (*partnerships*) признати као самостални правни ентитети,
 - (в) Јавна предузећа (*public enterprises*) која су посебним правним прописима призната као самостални правни ентитети,
 - (г) Непрофитне институције (*non-profit institutions*) признате као самостални правни ентитети и
 - (д) Органи опште управе (*agencies of general government*).
- јединице које воде комплетно рачуноводство и које у складу с конвенцијом самостално одлучују:
 - (ђ) Квазикорпоративна предузећа (*quasi-corporate enterprises*): предузећа у власништву једног физичког лица (*sole proprietorships*), партнерства (*partnerships*) и јавна предузећа (*public enterprises*), осим оних који су наведени у тачкама (а), (б) и (в) ако је њихово економско и финансијско дјеловање различито од дјеловања њихових власника, а слично је дјеловању корпоративних предузећа (*corporate enterprises*).
- јединице које нису обавезне да воде комплетно рачуноводство, али самостално одлучују, у складу с конвенцијом:
 - (е) Домаћинства.

Јединица хомогене производње (*Unit of homogeneous production - UHP*)

52. Јединица хомогене производње окарактерисана је једном дјелатношћу која је идентификована својим хомогеним инпутом, процесом производње и оутпутотом. Производи који чине инпут и оутпут међусобно се разликују по својим физичким карактеристикама, степену обраде и техници производње, што зависи о класификацији производа. Јединица хомогене производње може да одговара институционалној јединици или њеном дијелу, али никад не може припадати двјема различитим институционалним јединицама. Јединица хомогене производње дефинише се независно о локацији дјелатности.

За анализу производног процеса статистика националних рачуна је прихватила јединице хомогене производње, које омогућавају анализу техничких и економских односа. Те аналитичке јединице употребљавају се посебно за инпут-оутпут табеле, а у пракси се реконструишу из података прикупљених за јединице посматрања с обзиром на то да се не могу директно посматрати.

Већина јединица посматрања у исто вријеме обавља неколико дјелатности. Оне могу обављати главне дјелатности, неке споредне дјелатности, тј. дјелатности које припадају другим гранама и неке од помоћних дјелатности као што су управа, набавка, продаја на тржишту, складиштење, поправке итд. Ако јединица посматрања обавља главну дјелатност, исто као и једну или неколико споредних дјелатности, то ће се подијелити у одговарајући број јединица хомогене производње, а споредне ће дјелатности бити поново разврстане под различите наслове у односу на главну дјелатност.

Помоћне дјелатности јединице посматрања не издвајају се од главних и споредних дјелатности за које се обављају.

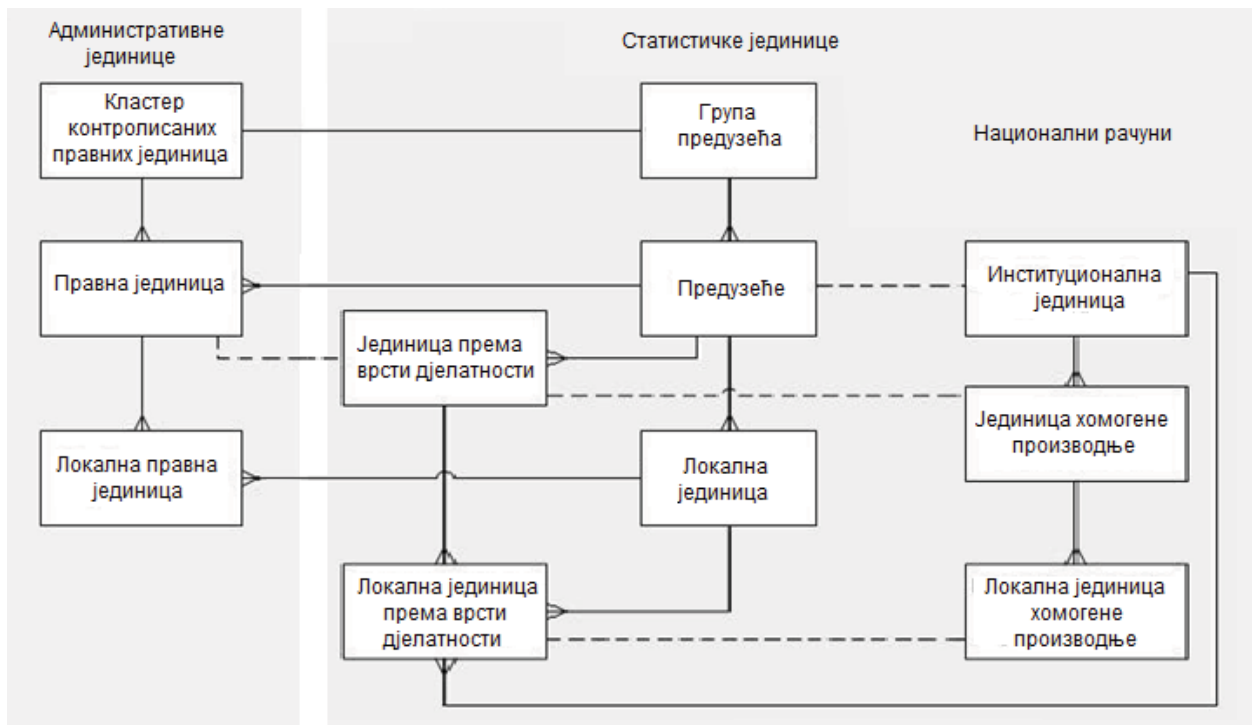
Локална јединица хомогене производње (Local unit of homogeneous production - local UHP)

53. Локална јединица хомогене производње дио је јединице хомогене производње који одговара локалној јединици.

54. Веза између различитих типова статистичких јединица приказане су у сљедећој табели:

	Једна или више локација	Једна локација
Једна или више дјелатности	Предузеће Институционална јединица	Локална јединица
Једна дјелатност	Јединица према врсти дјелатности Јединица хомогене производње	Локална јединица према врсти дјелатности Локална јединица хомогене производње

55. Систем административних и статистичких јединица може се приказати на сљедећи начин:

1. 5. Класификациона правила за дјелатности и статистичке јединице

Основна класификациона правила

56. Једна шифра КД БиХ 2010 додјељује се свакој јединици регистрованој у статистичком пословном регистру, према њеној главној економској дјелатности. Главна дјелатност је дјелатност која највише доприноси додатној вриједности те јединице. При додјељивању КД БиХ 2010 шифри користе се: КД БиХ 2010 методологија за примјену, структура и објашњења, коресподентне табеле и упутства из других система класификација као што су ISIC, CPA, HS, CN, итд.
57. Код једноставних случајева када јединица обавља само једну економску дјелатност, главна дјелатност јединице се одређује разредом КД БиХ 2010 који описује ту дјелатност. Ако јединица обавља неколико економских дјелатности (које нису помоћне дјелатности), главна дјелатност се одређује на основу додатне вриједности која је придружена свакој дјелатности и према правилима која се описују у наставку.
58. Додата вриједност је основни концепт и критеријум за разврставање јединица према економским дјелатностима. Бруто додатна вриједност се дефинише као разлика између оутпута и међуфазне потрошње. Додата вриједност је адитивна мјера доприноса сваке економске јединице у бруто домаћем производу.

Замјенски критерији за додатну вриједност

59. Да би се одредила главна дјелатност јединице, морају бити познати подаци о дјелатностима које јединица обавља и њихов припадајући удио у додатој вриједности. Понекад није могуће добити податке о додатој вриједности за различите дјелатности које се у јединици обављају и разврставање дјелатности треба обављати уз кориштење замјенских критеријума. Ти критерији могу бити:
- а) Замјенски критерији који су засновани на оутпуту:
 - бруто оутпут јединице који се може приписати добрима и услугама које су везане уз сваку дјелатност;
 - вриједност продаје или промета оних група производа које припадају свакој дјелатности;
 - б) Замјенски критерији који су засновани на инпуту:
 - плате и накнаде које могу да се придруже различитим дјелатностима (или доходак samozапослених);
 - број запослених укључених у обављање различитих дјелатности у јединици;
 - вријеме рада запослених које може да се припише различитим дјелатностима јединице.
60. Замјенски критерији треба да се користе као приближне вриједности у случају када су подаци о додатој вриједности непознати да би се добио најбољи могући резултат у поређењу с резултатом који би се добио на основу додате вриједности. Кориштење замјенских критерија не мијења методе које се користе за одређивање главне дјелатности, тако да су они само оперативна процјена података о додатој вриједности.
61. Међутим, поједностављено кориштење наведених замјенских критерија може да доведе до забуне. То ће увијек бити случај када структура замјенског критерија није директно пропорционална (непознатој) додатој вриједности.
62. Када се као замјена за податке о додатој вриједности употребљавају подаци о продаји (промету) треба узети у обзир да у неким случајевима промет и додата вриједност нису пропорционални. На примјер, промет у трговини обично има пуно мањи удио у додатој вриједности него промет у прерађивачкој индустрији. Чак и оквиру прерађивачке индустрије однос између продаје и резултирајуће додате вриједности може да варира између и у оквиру дјелатности. Код неких дјелатности подаци о промету се одређују на специфичан начин чиме поређење с другим дјелатностима постаје бескорисно, на примјер код дјелатности финансијског посредовања или дјелатности осигурања. О овоме треба водити рачуна приликом одабирања бруто оутпута као замјенског критерија.
63. Велики број јединица уз дјелатност трговине обавља и друге дјелатности. У таквим случајевима подаци о промету трговине су најнеприкладнији показатељи за непознати удио додате вриједности дјелатности трговине. Пуно бољи показатељ је бруто маржа (разлика између промета трговине и набавне вриједности роба за даљу продају која је подешена са подацима о промјенама на залихама трговачке робе). Међутим, трговачке марже могу да варирају унутар трговине на велико и трговине на мало, као и између различитих дјелатности трговине. Додатно, морају да се размотре и посебна правила

разврставања за подручје трговине, која су описана у дијелу „Правила за специфичне дјелатности“.

64. Сличне мјере опреза треба да се имају у виду када се примјењују замјенски критерији коју су засновани на инпуту. Пропорционалност између плата и накнада или запослених, с једне стране, и додате вриједности с друге стране, није поуздана уколико је интензитет рада разних дјелатности различит. Интензитет рада може значајно да варира између различитих економских дјелатности и између дјелатности истог разреда НАСЕ-а. Примјер: ручна производња робе насупрот производњи робе механизованим процесима.

Вишеструке и интегрисане дјелатности

65. Вишеструке и интегрисане дјелатности јављају се у случајевима када се значајни удијели дјелатности јединица укључују у више од једног разреда КД БиХ 2010. Случајеви могу бити резултат вертикалне интеграције дјелатности (на примјер, рушење стабала у комбинацији с производњом дрвене грађе или дјелатности вађења глине у комбинацији са производњом цигле), хоризонталне интеграције дјелатности (на примјер, производња пекарских производа у комбинацији са производњом чоколадних посластица), или било које комбинације дјелатности унутар статистичке јединице. У овим ситуацијама, јединица треба да буде разврстана према постављеним правилима.
66. Ако јединица обавља дјелатности које спадају у два различита разреда КД БиХ 2010, увијек ће једна дјелатност имати удио већи од 50% додате вриједности, осим у изузетно ријетком случају када обје дјелатности имају једнаке удјеле од 50%. Дјелатност која има удио већи од 50% додате вриједности је главна дјелатност и детерминише разврставање јединице према КД БиХ 2010.
67. У сложенијем случају када јединица обавља више од двије дјелатности које спадају у више од два различита разреда КД БиХ 2010, а ни једна од њих нема удио већи од 50 % додате вриједности, разврставање јединице по дјелатности мора да се одреди примјеном top-down методе.

Top-down метода

68. Top-down метода слиједи хијерархијско правило: разврставање јединице на најнижем нивоу класификације мора бити у складу с разврставањем јединице на вишим нивоима. Како би овај услов био задовољен, процес започиње одређивањем одговарајуће категорије на највишем нивоу класификације и наставља се према нижим нивоима на сљедећи начин:
- а. Одреди се подручје које има највећи удио у додатој вриједности.
 - б. У оквиру тог подручја одреди се област која има највећи удио у додатој вриједности тог подручја.
 - в. У оквиру те области одреди се грана која има највећи удио у додатој вриједности те области.
 - г. У оквиру те гране одреди се разред који има највећи удио у додатој вриједности те гране.

69. Примјер: Јединица обавља сљедеће дјелатности (удијели у додатој вриједности):

Подручје	Област	Грана	Разред	Опис разреда	Удио
С	25	25.9	25.91	Производња челичних буради и сличних посуда од челика	10%
		28	28.1	28.11	Производња мотора и турбина, осим мотора за авионе и моторна возила
	28.2		28.24	Производња ручних преносивих алата са сопственим погоном	5%
	28.9		28.93	Производња машина за индустрију хране, пића и дувана	23%
		28.95	Производња машина за индустрију папира и картона	8%	
G	46	46.1	46.14	Посредовање у трговини машинама, опремом за индустрију, бродовима и авионима	7%
		46.6	46.61	Трговина на велико пољопривредним машинама, опремом и прибором	28%
M	71	71.1	71.12	Инжењерске дјелатности и с њима повезано техничко савјетовање	13%

- Одреди се главно подручје између:

Подручја С - Прерађивачка индустрија	52%
Подручја G - Трговина на велико и на мало; Поправка моторних возила и мотоцикала	35%
Подручја М - Стручне, научне и техничке дјелатности	13%

- Одреди се главна област у оквиру главног подручја С:

Област 25 - Производња готових металних производа, осим машина и опреме	10%
Област 28 - Производња машина и уређаја д.н.	42%

- Одреди се главна грана у оквиру главне области 28:

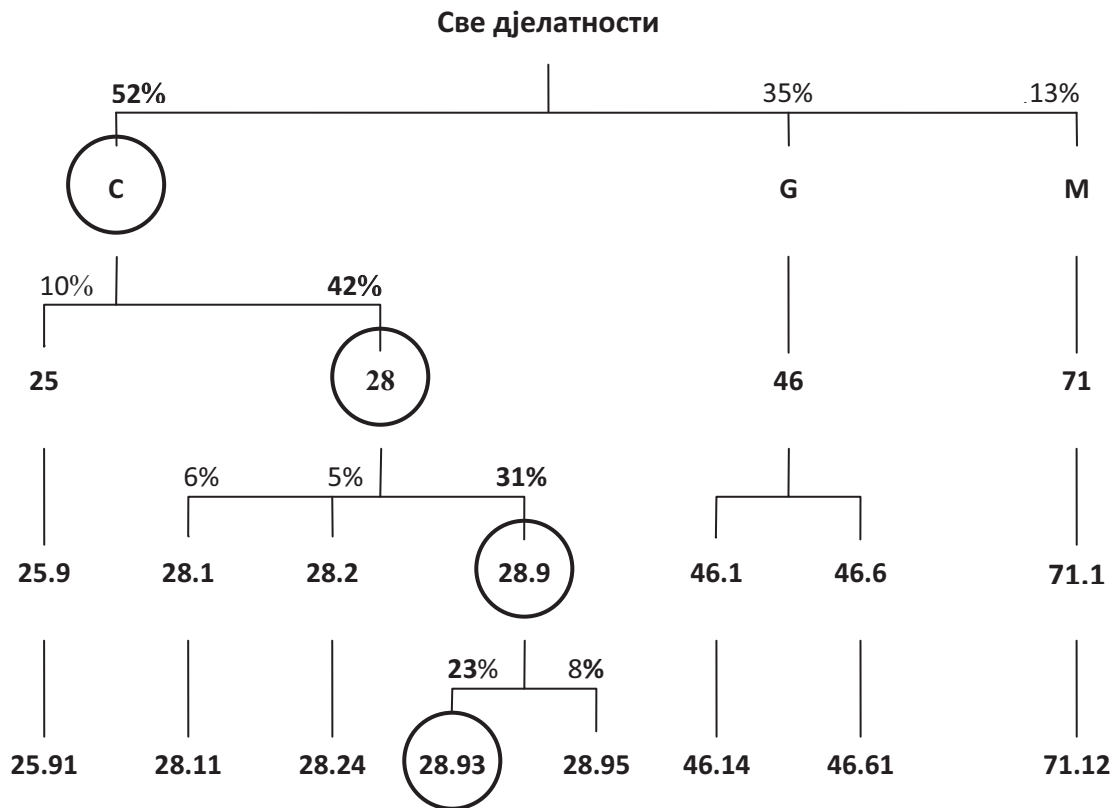
Грана 28.1 - Производња машина за општу намјену	6%
Грана 28.2 - Производња осталих машина за општу намјену	5%
Грана 28.9 - Производња осталих машина за посебну намјену	31%

- Одреди се главни разред у оквиру главне гране 28.9:

Разред 28.93 - Производња машина за индустрију хране, пића и дувана	23%
Разред 28.95 - Производња машина за индустрију папира и картона	8%

Према томе, исправна главна дјелатност је разред 28.93 „Производња машина за индустрију хране, пића и дувана“, иако је разред с највећим удјелом у додатој вриједности разред 46.61 „Трговина на велико пољопривредним машинама, опремом и прибором“.

Сљедећа слика представља кораке према којима су донијете одлуке у наведеном примјеру:

Приликом примјене top-down методе у подручју G „Трговина на велико и на мало“, потребне је одређено прилагођавање.

Промена главне дјелатности јединице

70. Јединице могу да мијењају своју главну дјелатност, одједном или постепено током одређеног временског периода, било због сезонских фактора или због одлуке руководства да промијени структуру производње. Сви ови случајеви захтијевају промјену у разврставању јединица. Међутим, пречесте промјене могу довести до неконзистентности између краткорочних (мјесечних и тромјесечних) и дугорочних статистичких података и да учине њихово тумачење изузетно тешким.

71. У свим случајевима кад јединица обавља двије дјелатности и обје доприносе по око 50% у додатној вриједности, неопходно је да се примени правило стабилности како би се избјегле честе измјене које не одражавају значајне промјене у економији. Према правилу стабилности, промјену главне дјелатности би требало да се изврши када постојећа дјелатност има удио мањи од 50% у додатној вриједности најмање двије године узастопно.

Поступак код вертикално интегрисаних дјелатности

72. Вертикална интеграција дјелатности појављује се када иста јединица обавља у низу различите фазе производње и гдје оутпут из једног процеса производње служи као инпут за сљедећи процес, као нпр. рушење стабала у комбинацији са производњом дрвене грађе; вађење глине у комбинацији са производњом цигле; производња одјеће повезена са ткаоницом текстила.
73. Вертикална интеграција треба да се третира као било који други облик вишеструких дјелатности, тј. главна дјелатност јединице је дјелатност која има највећи удио у додатој вриједности, што се одређује top-down методом.
74. Ако подаци о додатој вриједности или њеним замјенским критеријима за појединачне кораке вертикално интегрисаног процеса не могу да се одреде директно путем извјештаја које састављају саме јединице, могу да се користе поређење са сличним јединицама. Алтернативно, вредновање међуфазних или финалних производа може да се базира на тржишним цијенама.

Поступак код хоризонтално интегрисаних дјелатности

75. Хоризонтална интеграција дјелатности појављује се када јединица истовремено обавља неколико дјелатности уз кориштење истих чинилаца производње. У том случају мора да се примијени правило додате вриједности, тако да се слиједи top-down метода и треба имати у виду исте мјере опреза при кориштењу замјенских критерија, као што је већ наведено.

Правила за специфичне дјелатности

Дјелатности које се предузимају уз наплату, на основу уговора и outsourcing дјелатности

76. Ово поглавље садржи правила за outsourcing само за одабрана подручја. Потпуни скуп правила outsourcinga дат је у посебном додатку.
 - а. Наручилац (*principal*) = Јединица која улази у уговорни однос с другом јединицом (овдје названом уговарач) како би се обавили неки специфични задаци, као што су дијелови производног процеса или комплетан производни процес, услуге запослења или подршке пословним функцијама.
 - б. Уговарач (*contractor*) = Јединица која обавља специфичне задатке, као што су дијелови производног процеса или чак комплетан производни процес, услуге запослења или подршке пословним функцијама, а засновани су на уговорном односу с наручиоцем. Исто тако се користи израз подуговарач (*sub-contractor*). У NACE се дјелатности што их обавља уговарач називају »дјелатности уз наплату или на основу уговора«
 - в. Outsourcing (*outsourcing*) = Уговорни споразум према којем наручилац захтијева од уговарача да обави специфичне задатке, као што су дијелови производног процеса или чак комплетан производни процес, услуге запослења или подршке пословним функцијама. Термин outsourcing такође се примјењује и ако је уговарач јединица у саставу и није битно да ли се задаци обављају према тржишним условима или не.

Наручилац и уговарач могу да се налазе на истој економској територији или на различитим економским територијама; сама локација не утиче на разврставање нити једне од тих јединица.

77. Уговарач тј. јединице које обављају дјелатности уз наплату или на основу уговора обично се разврставају с јединицама које производе исту врсту робе или пружају исте услуге за сопствени рачун, осим у трговини (види посебна правила и дефиниције које се односе на одређена подручја и објашњења за подручје G), и у грађевинарству (у случају outsourcinga грађевинских дјелатности, наручиоца треба разврстати у разред 41.10, а уговарача у разред 41.20).
78. У прерађивачкој индустрији, наручилац обезбјеђује уговарачу техничке спецификације за прерађивачку дјелатност коју ће обавити над улазним материјалима. Улазни материјали (сиrovине и међуфазна добра) могу или не морају да буду обезбјеђени (бити у посједу) од стране наручиоца. Примјери оваквих дјелатности су: производња метала (ковање, ливење, резање, штанцовање и ваљање метала), обрада метала (нпр. превлачење метала), производња одјеће, довршавање одјеће и слични посебни дијелови производног процеса.
79. Наручилац који у потпуности уговори outsourcing производног процеса треба да се разврста у прерађивачку индустрију само ако посједује сировине које се користе као инпут у производном процесу (и усљед тога посједује коначни оутпут).

Наручилац који уговори outsourcing само за дио производног процеса треба да се разврста у прерађивачку индустрију.

У свим другим случајевима, наручиоца треба разврстати према правилу додате вриједности: ово може бити у подручју G „Трговина на велико и на мало“ (зависно од дјелатности и обиљежја продате робе, види посебна правила и дефиниције која се односе на одређена подручја) или у другим подручјима, на примјер M „Стручне, научне и техничке дјелатности“ или N “Административне и помоћне услужне дјелатности“.

80. У случају outsourcinga код услуга запошљавања разлику треба направити између outsourcinga на привременој или дугорочној сталној основи:
- Ако се ради о outsourcingu на привременој основи, наручилац се разврстава према дјелатности коју стварно обавља (нпр. производња). Уговарач се разврстава у разред 78.20 „Дјелатности агенција за привремено запошљавање“.
 - Ако се ради о outsourcingu на дугорочној или сталној основи, наручилац се разврстава према дјелатности коју стварно обавља (нпр. производња). Уговарач се разврстава у разред 78.30 „Остало уступање људских ресурса“.

Поступак са оутпутима подугговорених дјелатности у КППД БиХ 2010

81. У предходном је тексту наведено да разврставање дјелатности не зависи од тога обавља ли се дјелатност за сопствени рачун, уз наплату или на основу уговора. Иако се дјелатности не могу разликовати у КД БиХ 2010, припадајући оутпут је различит, зависно од тога јесу ли улазне сировине и материјал у власништву прерађивачке јединице или нису. У случају да улазне сировине и материјал нису у њеном власништву, оутпут дјелатности је **услуга** обављена и уграђена у улазне сировине и материјале, а то је заправо оно за што је уговарач плаћен.

82. КППД БиХ 2010 прави разлику између добара која су произведена за сопствени рачун и услуга које су обављене на добрима уз наплату или на основу уговора. Специфичне категорије и поткатегије, обично шифроване као **zx.yy.9** и **zx.yy.99**, имају наслов „подуговарачки послови као дио ... производње“. Ове поткатегије укључују дјелимичне или комплетне операције у процесу производње наведеног производа, произведеног од стране уговарача од материјала који је у власништву наручилаца. Ови уговарачи се плаћају за обављени рад и може бити укључена наплата за малу количину додатног материјала који је потребан за тај посао. Ове поткатегије не укључују добра исте категорије, ако су произведена од стране уговарача који посједује главни улазни материјал.

Инсталација на терену

83. Јединице које се углавном баве инсталацијом и монтажом разних елемената или опреме потребних за несметано функционисање грађевина разврставају се у подручје грађевинарства (област 43).

84. Инсталација машина и остале опреме, осим оне која је повезана с несметаним функционисањем грађевина (или објеката нискоградње), разврстава се у грану 33.2 „Инсталација индустријских машина и опреме“.

Поправак и одржавање

85. Јединице које се баве поправком или одржавањем добара разврставају се у једну од сљедећих категорија, зависно о врсти добра:

- а. грана 33.1 „Поправка производа од метала, машина и опреме“
- б. област 43 „Специјализоване грађевинске дјелатности“
- в. грана 45.2 „Одржавање и поправка моторних возила“
- г. област 95 „Поправка рачунара и предмета за личну употребу и домаћинство“

Посебна правила и дефиниције у вези са специфичним подручјима

86. Овдје се дају посебна правила и дефиниције које треба имати у виду приликом разврставања јединица у специфична подручја класификације. Општи описи, дефиниције и карактеристике по подручјима представљени су у припадајућим Објашњењима уз сваку категорију класификације.

Подручје А: Пољопривреда, шумарство и риболов

87. У подручју пољопривреде често је случај да подјела додате вриједности представља потешкоћу када се исте јединице баве гајењем грожђа и производњом вина од тог грожђа или гајењем маслина и производњом маслиновог уља од тих маслина. У таквим случајевима, најпогоднија замјенска варијабла је „број извршених радних часова“ и њена примјена код ових вертикално интегрисаних дјелатности обично има за резултат разврставање јединица у подручје пољопривреде. Да би се обезбиједили усклађени

поступци у истим случајевима за друге пољопривредне производне јединице, према конвенцији, усвојеном правилу понашања, треба да се разврстају у пољопривреду.

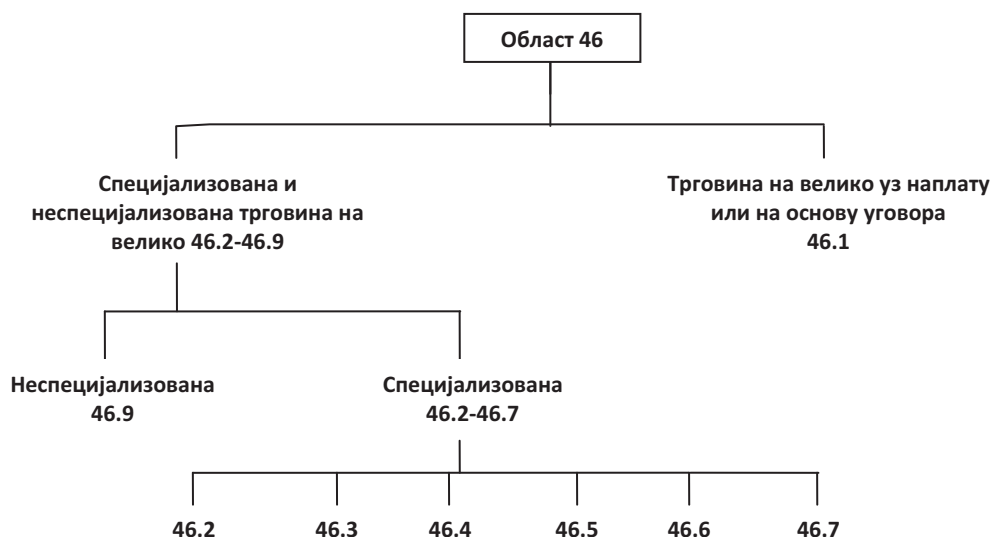
Подручје G: Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала

88. У подручју G, трговина се дијели на трговину на велико и трговину на мало, искључујући трговину моторним возилима која чини посебну област. Може се догодити да јединица обавља хоризонтално интегрисане дјелатности трговине на различите могуће начине: заједно трговина на велико и трговина на мало, или трговина у продавницама и изван њих, или трговина разноврсне робе. Ако роба коју продаје јединица не спада само у један разред који има удио од најмање 50% у додатој вриједности, тада примјена top-down методе захтијева посебан опрез и разматрање додатних нивоа.

89. Приликом разврставања јединица унутар области 46 „Трговина на велико“, најприје треба узети у обзир посебан ниво према којој разликујемо „Трговину на велико уз наплату или на основу уговора“ (грана 46.1) и скуп трговинских грана од 46.2 до 46.9 (специјализована и неспецијализована трговина на велико). Усљед тога, прва одлука коју треба донијети је разврставање јединице у једну од ове двије могућности, на основу правила додате вриједности. Ако је на основу наведеног правила одлучено да јединица треба да се разврста унутар грана 46.2 до 46.9 онда се сљедећи корак састоји од одлучивања између „неспецијализоване трговине на велико“ и „специјализоване трговине на велико“. Коначно, избор треба да се направи између грана и разреда, примјењујући увијек top-down методу.

90. Наведени дијаграм представља стабло одлучивања које треба да се слиједи при разврставању јединице у одређени разред у области 46 „Трговина на велико“:

Даље рашчлањивање врши се према врсти роба које су предмет трговине:

91. Приликом разврставања јединица унутар области 47 „Трговина на мало“, најприје треба узети у обзир додатни ниво према коме разликујемо „Трговину на мало у продавницама“, (скуп трговачких грана од 47.1 до 47.7) и „Трговину на мало изван продавница“, (скуп трговачких грана 47.8 и 47.9). Самим тим, прва одлука коју треба донијети је разврставање јединице у једну од ове двије могућности, на основу правила додате вриједности. Ако на основу наведеног правила избор пада на „Трговину на мало у продавницама“, онда се сљедећи корак састоји од одлучивања између „неспецијализоване трговине на мало“ и „специјализоване трговине на мало“. Коначно, избор треба да се направи између грана и разреда, примјењујући увијек top-down методу.
92. Наведени дијаграм представља стабло одлучивања које треба да се слиједи при разврставању јединице у одређени разред у области 47 „Трговина на мало“:

Даље рашчлањивање врши се према врсти роба које су предмет трговине:

93. И у трговини на велико и у трговини на мало, разлика између „специјализоване трговине“ и „неспецијализоване трговине“ се заснива на броју разреда којима припадају продати производи, при чему сваки од разреда који се разматра има удио од најмање 5% (и мање од 50%) додате вриједности:
- а. Уколико продати производи спадају у четири и мање разреда у било којој грани од 46.2 до 46.7 (за трговину на велико) или од 47.2 до 47.7 (за трговину на мало), сматра се да јединица обавља дјелатност „специјализоване трговине“. Тада је потребно да се одреди главна дјелатност примјеном top-down методе на основу додате вриједности, најприје одређивањем главне гране, а затим разреда унутар те гране.

Разред	Случај А	Случај Б	Случај В
47.21	30%	30%	20%
47.25	5%	15%	5%
47.62	45%	40%	35%
47.75	20%	15%	40%
Коначно разврставање	Разред 47.62	Разред 47.21	Разред 47.75

б. Уколико продати производи спадају у пет или више разреда у било којој грани од 46.2 до 46.7 (за трговину на велико) или од 47.2 до 47.7 (за трговину на мало), тада јединицу треба разврстати као „неспецијализовану трговину“. У трговини на велико јединица се разврстава у грану 46.9, односно у разред 46.90. У трговини на мало јединица се разврстава у грану 47.1. Ако храна, пиће и дувански производи представљају најмање 35% додате вриједности јединица се разврстава у разред 47.11. У свим другим случајевима јединица треба да се разврста у разред 47.19.

Разред	Случај А	Случај Б	Случај В
47.21	5%	20%	5%
47.22	10%	15%	5%
47.42	15%	10%	45%
47.43	25%	10%	40%
47.54	45%	45%	5%
Коначно разврставање	Разред 47.19	Разред 47.11	Разред 47.19

94. Правила разврставања се увијек заснивају на малопродајној дјелатности јединице. Ако јединица уз трговину на мало обавља и споредну дјелатност, пружа услуге или производи добра, њено разврставање у одређени разред одредиће се само на основу садржаја њене малопродајне дјелатности.

Подручја К: Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања и М: Стручне, научне и техничке дјелатности

95. Унутар подручја К уведена су два разреда, разред 64.20 „Дјелатности финансијских холдинг друштава“ и разред 64.30 „Трустови, фондови и слични финансијски субјекти“. Јединице из ова два разреда не остварују никакве приходе од продаје производа и обично не запошљавају раднике (осим, можда, једне или неколико лица које раде као законски заступници). Понекад се ове јединице називају „месинг плоче (brass plates)“, или „поштанске кутије (post boxes)“, или „празне кутије (empty boxes)“ или „јединице за посебне намјене (special purpose entities - SPE)“, пошто оне само имају име и адресу. У неким земљама их је велики број због пореских предности.

96. Код разврставања јединица у ова два разреда, треба, такође, да се обрати пажња и на друге разреде; два су у подручју М, област 70, разред 70.10 „Управљачке дјелатности“ и разред 70.22 „Савјетовање које се односи на пословање и остало управљање“.

97. Прецизније речено:

- а. разред 64.20 „Дјелатности финансијских холдинг друштава“ односи се на дјелатности холдинг друштава чија је главна дјелатност посједовање, власништво над групом предузећа, а не обављање административних послова нити управљање групом;
- б. разред 64.30 „Трустови, фондови и слични финансијски субјекти“ је врло специфичан, јер се не односи на економску дјелатност него на јединице;
- в. разред 66.30 „Дјелатности управљања фондовима“ укључује дјелатности које се обављају уз наплату или на основу уговора;
- г. разред 70.10 „Дјелатности управљања“ укључује надзор и управљање повезаним јединицама друштва или предузећа уз контролу пословања и вођење свакодневних послова;
- д. разред 70.22 „Савјетовање које се односи на пословање и остало управљање“ укључује савјетодавне дјелатности у вези са стратешким и организационим планирањем предузећа, маркетиншком политиком и циљевима, политиком управљања људским потенцијалима итд.

Главна дјелатност јединице која обавља неколико од наведених дјелатности треба да се одреди, као обично, на основу правила додате вриједности. Треба узети у обзир да капитална добит не улази у додату вриједност, и зато не треба да се разматра.

Подручје О: Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање

98. Класификација не прави било какву разлику у погледу институционалног сектора (како је дефинисано у SNA и ESA) у који се разврстава институционална јединица. Осим тога, не постоји категорија која описује све дјелатности које се обављају од стране државе (владе), као таква. То значи да се не разврставају сви државни органи аутоматски у подручје О „Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање“. Јединице које обављају дјелатности на националном, ентитетском, регионалном, кантоналном или локалном нивоу које припадају другим подручјима класификације разврставају се у одговарајућа подручја. На примјер, средња школа којом управља кантонална или локална управа разврстава се у грану 85.3 (подручје Р), а јавна болница у разред 86.10 (подручје Q). С друге стране, не разврставају се само државни органи у подручје „О“ већ су и приватне јединице које обављају „типичне дјелатности из подручја јавне управе“ овдје разврстане.

Подручје Т: Дјелатности домаћинстава као послодаваца; дјелатности домаћинстава која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу

99. Област 97 обухвата само дјелатности приватних домаћинстава као послодаваца која запошљавају послугу. Оутпут ове дјелатности се према SNA/ESA сматра производњом, те је из тог разлога и ради одређених истраживања ова област укључена у класификацију. Дјелатности послуге се не разврставају овдје: нпр., дјелатност чувања дјете се разврстава у разред 88.91 „Дјелатности дневне бриге о дјети“, прање и чишћење текстила у разред 96.01 „Прање и хемијско чишћење производа од текстила и крзна“, дјелатности личне послуге у разред 96.09 „Остале личне услужне дјелатности, д. н.“, и сл.

100. Потреба описивања дјелатности производње за сопствену употребу (област 98 „Дјелатности приватних домаћинстава која производе различиту робу“) појавила се у прикупљању података статистичких истраживања националних рачуна, као и истраживања о радној снази и кориштењу времена. Док се тржишне дјелатности могу уопштено описати према постојећим правилима за одређивање коректне шифре дјелатности, примјена тих правила код дјелатности производње за сопствену употребу показала се компликованом јер је, насупрот тржишним дјелатностима, тешко квантификовати додатну вриједност. Ове дјелатности често комбинују пољопривреду, грађевинарство, производњу текстила, поправке и остале услуге. Област 98 није важна за пословне статистике, већ за прикупљање података о домаћинствима и дјелатностима којима задовољавају основне потребе и потребе домаћинства.

1.6 Поређење КД БиХ 2010 и КД БиХ

101. И поред тога што су се нека ранија правила за примјену КД БиХ 2010 промијенила, као и ревидирали критерији за састављање класификације и формулације објашњења, основне карактеристике КД БиХ 2010 остале су непромијењене у односу на КД БиХ.
102. На највишем нивоу класификације уведени су нови концепти и креирани нови детаљи да рефлектују различите облике производње и појаве нових економских дјелатности. Истовремено, уложени су велики напори како би се одржала структура класификације у свим подручјима која изричито не захтијевају промјене засноване на новим концептима.
103. Ниво детаљности класификације значајно се повећао (са 514 на 615 разреда). За дјелатности које производе услуге, ово повећање је видљиво на свим нивоима, укључујући и оне највише, док се за остале дјелатности, као што је пољопривреда, раст детаљности одразио највише на најнижем нивоу класификације (разред).

Промјене у структури класификације

104. КД БиХ има 17 подручја и 62 области, док КД БиХ 2010 има 21 подручје и 88 области. На највишем нивоу класификације, поједина се подручја могу једноставно упоредити с претходном верзијом класификације. Међутим, увођење неких нових концепата на нивоу подручја нпр. „Информације и комуникације“ или груписање дјелатности повезаних са заштитом животне средине отежава потпуно упоређивање између подручја КД БиХ 2010 и подручја КД БиХ.

105. Везе између подручја КД БиХ и КД БиХ 2010. представљене су у сљедећој табели:

КД БиХ		КД БиХ 2010	
Подручје	Опис	Подручје	Опис
A	Пољопривреда, лов и шумарство	A	Пољопривреда, шумарство и риболов
B	Рибарство		-
C	Вађење руда и камена	B	Вађење руда и камена
D	Прерађивачка индустрија	C	Прерађивачка индустрија
E	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом	D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација
		E	Снабдијевање водом; Канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине
F	Грађевинарство	F	Грађевинарство
G	Трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	G	Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала
H	Угоститељство	I	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство
I	Саобраћај, складиштење и комуникације	H	Саобраћај и складиштење
		J	Информације и комуникације
J	Финансијско посредовање	K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
K	Пословање некретнинама, изнајмљивање и пословне дјелатности	L	Пословање некретнинама
		M	Стручне, научне и техничке дјелатности
		N	Административне и помоћне услужне дјелатности
L	Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
M	Образовање	P	Образовање
N	Здравствени и социјални рад	Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада
O	Остале јавне комуналне, друштвене и личне услужне дјелатности	R	Умјетност, забава и рекреација
		S	Остале услужне дјелатности
P	Дјелатности домаћинства	T	Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу
Q	Екстериторијалне организације и органи	U	Дјелатности екстериторијалних организација и органа

Треба узети у обзир да ова табела представља само грубу везу »један на један« између подручја дјелатности, док је за детаљније сагледавање веза између двије класификације неопходно упоређивање на нивоу разреда.

106. Промјене у бројчаном смислу, између КД БиХ и КД БиХ 2010 представљене су у сљедећој табели:

	КД БиХ	КД БиХ 2010	Разлика
	Све дјелатности		
Подручје	17	21	+4
Област	62	88	+26
Грана	224	272	+48
Разред	514	615	+ 101
	Прерађивачке дјелатности		
Подручје	1	1	0
Област	23	24	+ 1
Грана	103	95	-8
Разред	242	230	-12
	Остале дјелатности		
Подручје	16	20	+4
Област	39	64	+25
Грана	121	177	+56
Разред	272	385	+ 113

107. Да би се добила слика о утицају промјена на званичне статистичке податке због имплементације КД БиХ 2010, корисно је разликовати сљедеће типове веза између КД БиХ и КД БиХ 2010:

- Везе **1 према 1**: 195 је разреда који у КД БиХ одговарају тачно једном разреду у КД БиХ 2010 и обрнуто;
- Везе **n према 1**: 86 је разреда, гдје 2 или више разреда у КД БиХ одговарају једном разреду у КД БиХ 2010;
- Везе **1 према m**: 18 је разреда, гдје један КД БиХ разред прелази у 2 или више разреда КД БиХ 2010;
- Везе **n према m**: 215 је разреда, гдје два или више разреда из КД БиХ прелазе у 2 или више разреда у КД БиХ 2010.

Јединице разврстане у разреде с везама 1 према 1 и везама n према 1 могу бити аутоматски прешифроване код имплементације КД БиХ 2010 у пословни регистар.

Јединице разврстане у разреде с везама 1 према m и везама n према m није могуће аутоматски прешифровати. Прије имплементације КД БиХ 2010 у пословне регистре неопходно је да се за све такве јединице обезбиједи додатне информације о врстама економских дјелатности које обављају.

108. Будући да су се догодиле бројне промјене између верзије КД БиХ и КД БиХ 2010 није их могуће овдје све навести. Ипак, најважније промјене су наведене у даљем тексту.
109. Подручја КД БиХ „Пољопривреда“ и „Риболов“ су спојена у једно подручје у КД БиХ 2010. Међутим, ново подручје А „Пољопривреда, шумарство и риболов“ је значајно рашчлањено на нижим нивоима класификације. То је био одговор на континуиране захтјеве за увођењем додатних категорија у подручје пољопривреде, највише због чињенице да је пољопривреда важан дио економске структуре многих земаља у развоју.
110. У подручју „Прерађивачка индустрија“ уведене су нове дјелатности које представљају нове индустријске гране или старе индустријске гране чији значај је повећан у економији и друштву, као што су област 21 „Производња основних фармацеутских производа и фармацеутских препарата“ и област 26 „Производња рачунара, електронских и оптичких производа“. Обухват области 26 значајно се разликује од области 30 из КД БиХ „Производња канцеларијских машина и рачунара“, и тако омогућава прикупљање квалитетнијих статистичких података о дјелатностима високе технологије. Остале нове области, као што су област 11 „Производња пића“ и област 31 „Производња намјештаја“ настале су подјелом постојећих области и подизањем њихових компоненти с нивоа гране на ниво области.
111. Већина преосталих области у подручју С „Прерађивачка индустрија“ остала је непромијењена, осим области 22 КД БиХ „Издавачка дјелатност, штампање и умножавање (репродукција) снимљених записа“ и 37 „Рециклажа“, чији су значајни дијелови премјештени у друга подручја.
112. Поправка и инсталација машина и опреме, који су се раније разврставали у производњу одговарајуће врсте опреме, сада су издвојени у област 33 „Поправка и инсталација машина и опреме“. Све специјализоване дјелатности поправака се сада могу одвојено разврстати у КД БиХ 2010, иако на највишем нивоу агрегације не постоји посебно подручје за „Поправку“.
113. Уведено је ново подручје Е „Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санација (ремедијације) животне средине“, које укључује дјелатности санације животне средине из области 90 у КД БиХ, дјелатности прикупљања и дистрибуције воде из области 41 у КД БиХ и дјелатности рециклаже материјала које великим дијелом одговарају области 37 из КД БиХ. Ово подручје сада групише дјелатности које имају заједнички интерес и засновано је на стварној организацији ових дјелатности у многим земаљама. Детаљност категорија ових дјелатности значајно је повећана.
114. У КД БиХ 2010 уведен је концепт „специјализованих грађевинских дјелатности“ који је замијенио структуру области из претходне верзије, која се углавном заснивала на степену грађевинског процеса.
115. Поправка предмета за домаћинство уклоњена је из подручја „Г“ КД БиХ „Трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила и мотоцикала“. Ради одржавања упоредивости и континуитета с претходном верзијом класификације направљен је изузетак за разврставање дјелатности трговине и поправка моторних возила и мотоцикала у области 45 КД БиХ 2010 (што одговара области 50 КД БиХ).

116. Повећао се ниво детаљности у подручју I „Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство“ како би се приказала различита природа и специјализација дјелатности које се обављају у оквиру овог подручја.
117. Уведено је ново подручје J „Информације и комуникације“ које комбинује дјелатности које укључују производњу и дистрибуцију информација и културних производа, пружање услуга преноса или дистрибуције тих продуката, као и пренос података и остале облике комуникација, дјелатности информационе технологије, обраду података и остале информационе услужне дјелатности. Главне компоненте овог подручја су издавачке дјелатности, укључујући издавање софтвера (област 59), производња филмова и дјелатности снимања звучних записа (област 59), емитовање радијског и телевизијског програма (област 60), телекомуникационе дјелатности (област 61) и дјелатности информационе технологије (област 62) и остале информационе услужне дјелатности (област 63). Ове су дјелатности биле укључене у четири подручја КД БиХ: подручје D „Прерађивачка индустрија“, подручје I „Саобраћај, складиштење и комуникације“, подручје K „Пословање некретнинама, изнајмљивање и пословне дјелатности“ и подручје O „Остале јавне комуналне, друштвене и личне услужне дјелатности“ тако да из тог разлога имају велики утицај на упоредивост с претходном верзијом класификације. Међутим, овај нови начин поступања с дјелатностима из подручја „Информације и комуникације“, који су засновани на карактеру дјелатности које се обављају, обезбјеђује много конзистентнији приступ него у претходној верзији класификације.
118. У оквиру подручја K „Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања“ уведена су два разреда која надилазе традиционални оквир класификације дјелатности код обухвата економске производње, а то су разреди 64.20 „Дјелатности финансијских холдинг друштава“ и 64.30 „Трустови, фондови и слични финансијски субјекти“.
119. Подручје „K“ из КД БиХ које је обухватало „Пословање некретнинама, изнајмљивање и пословне дјелатности“ сада је у КД БиХ 2010 подијељено у три подручја. „Пословање некретнинама“ је сада самостално подручје (подручје L) због величине и важности у Систему националних рачуна. Преостале дјелатности су подијељене у подручје M „Стручне, научне и техничке дјелатности“, које обухвата дјелатности које захтијевају високи степен усавршавања и пружају корисницима специјализована знања и вјештине као и у подручје N „Административне и помоћне услужне дјелатности“, које обухвата дјелатности које помажу опште пословне операције и нису усмјерене на пренос специјализованог знања. Рачунарске и сродне дјелатности (област 72 КД БиХ) нису више дио овог подручја. Дјелатности поправка рачунара груписане су заједно с поправком предмета за домаћинство у подручју S, док су дјелатности издавања софтвера и информационе технологије груписане у ново подручје J.
120. Обухват подручја P „Образовање“ у КД БиХ 2010 се промијенио и сада искључиво укључује специјализоване услуге образовања у подручју спорта, рекреације и културе и исто тако укључује специјализоване помоћне услужне дјелатности у овом подручју.
121. Детаљније је рашчлањено подручје Q „Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада“, тако да у КД БиХ 2010 постоје три области умјесто једне, што је био случај у ранијој верзији класификације. Даље, пажња је усмјерена само на дјелатности здравствене заштите људи чиме је обезбијеђено боље средство за мјерење овог важног дијела економије. То је резултовало уклањањем ветеринарских дјелатности из овог

подручја, и оне су смјештене, као посебна област, у подручје М „Стручне, научне и техничке дјелатности“.

122. Значајни дијелови подручја О из КД БиХ „Остале јавне комуналне, друштвене и личне услужне дјелатности“ су премјештени у друга подручја КД БиХ 2010 и то у подручје Е „Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине“ и подручје Ј „Информације и комуникације“. Преостале дјелатности су груписане у два нова подручја: „Умјетност, забава и рекреација“ (подручје R) и „Остале услужне дјелатности“ (подручје S). Као резултат промјене, дјелатности као што су креативна умјетност, дјелатност библиотека као и дјелатности коцкања и клађења су подигнуте на ниво области. „Поправка рачунара и предмета за личну употребу и домаћинство“ је сада укључен у ново подручја S „Остале услужне дјелатности“.

Кореспондентне табеле

123. Кореспондентне табеле су важни алати за упоређивање статистичких података прикупљених и представљених помоћу различитих класификација. Оне постају неопходне кад се класификација мијења с временом, или када различити крајњи оквири не дозвољавају да се одређене класификације директније повежу.
124. Кореспондентне табеле између различитих верзија исте врсте класификације су неопходан алат и користе се за описивање детаљних промјена које су се догодиле у процесу ревизије.
125. Како се класификација економских дјелатности користи за прикупљање, обраду и презентацију статистичких података у многим подручјима, неопходно је корисницима класификације ставити на располагање кореспондентне табеле за поређење нове КД БиХ 2010 и њене претходне верзије. Стога су, у статистичким институцијама БиХ припремљене потпуне и детаљне везе између КД БиХ 2010 и КД БиХ и обрнуто. Кореспондентне табеле су доступне у папирној и електронској верзији (<http://www.bhas.ba>, <http://www.rzs.rs.ba>, <http://www.fzs.ba>), али нису укључене у ову публикацију.
126. Везе између двије класификације успостављене су на најнижем хијерархијском нивоу, што значи да су за сваки подразред КД БиХ наведени сви разреди КД БиХ 2010 са којима је теоретски веза могућа; на исти начин и за сваки разред КД БиХ 2010 наведени су сви подразреди КД БиХ са којима је могућа веза.
127. Истовременом израдом КД БиХ 2010 и БиХ КППД 2010 успостављена је снажна веза између ове двије класификације. Дефинисањем производа у КППД БиХ 2010 у смислу CN, кад год је, то могуће, успостављане се детаљне конверзационе табеле са CN, CPC, ISIC и NACE.
128. Конверзационе табеле међу свим европским и међународним економским класификацијама расположиве су у на Еуростатовој web страници RAMON (http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/index.cfm?targetUrl=DSP_PUB_WELS) и на одговарајућој web страници Статистичког одјељења Уједињених нација (<http://unstat.un.org/unsd/class>).